

Scenariusz lekcji języka polskiego

Temat: Czy słowo człowiek brzmi dumnie? – ocena ludzi żyjących w XX wieku.

Autor: Magdalena Kalemba-Borowczak

Adresat: klasa VIII

Cel główny – kształcenie umiejętności wykorzystywania wiedzy historycznej w celu interpretacji tekstów literackich i tekstów kultury.

Cele lekcji: Uczeń po zajęciach potrafi

- wymienić sukcesy i niedoskonałości ludzi żyjących w XX wieku
- podać trafne przykłady potwierdzające argumentację,
- formułować problem badawczy, hipotezę i wniosek,
- argumentować swoje stanowisko
- wykorzystywać w celu argumentacji własnego zdania potrzebne konteksty, np. historyczny, biograficzny, kulturowy.

Metody i techniki pracy :

- world cafe,
- praca w grupach (wg instrukcji na karcie pracy)

Środki dydaktyczne :

- arkusze papieru, pisaki, kredki..
- prezentacja multimedialna.

TOK LEKCJI :

Faza wprowadzająca:

Sprawy organizacyjno - porządkowe:

- sprawdzenie obecności
- przedstawienie celu i formy zajęć, zapisanie tematu lekcji na tablicy.

Nauczyciel

- obrazuje różnorodność osiągnięć i postaw ludzi XX wieku,
- prowadzi rozmowę dydaktyczną na temat sukcesów i niedoskonałości, wad XX wieku , uczniowie uzupełniają swoje wypowiedzi, podają przykłady.

Wymarsz do pracy
(rys. M. Kościelniak)

<https://histmag.org/Edukacja-thumanistow-6590>

<https://tiny.pl/t7vps>

Faza realizacyjna:

Nauczyciel :

- dzieli klasę na 5-6 osobowe grupy,
- rozdaje karty pracy i środki dydaktyczne,
- wyjaśnia sposób realizacji zadań.

Objaśnienia do metody word cafe.

Każda grupa podchodzi do swojego stanowiska. W klasie na czterech stolikach pojawiły się arkusze papieru, a na nich zapisane pytania. Każdy z uczestników na sygnał nauczyciela zmienia miejsce. Siada przy stoliku, który wybiera samodzielnie. Zasada jest taka, by przy każdym stoliku zasiąść jeden raz i mieć okazję dopisania swojego spostrzeżenia, uwagi do każdego z arkuszy. Po czterech zmianach każdy wraca do swojej wyjściowej grupy.

Uczniowie

Po przypomnieniu przez nauczyciela zasady porządkującej metodę word cafe, uczniowie na ustalony sygnał ruszają do swoich zadań, korzystając z własnej wiedzy i obserwacji świata, odpowiadają na postawione pytania.

Zadanie 1

Odwołując się do swojej wiedzy historycznej dotyczącej minionego wieku, uzupełnij tabelkę, wpisując wydarzenie będące dla ludzi żyjących w XX wieku powodem wstydu, cierpienia, smutku.

Zadanie 2

Odwołując się do swojej wiedzy historycznej dotyczącej minionego wieku, uzupełnij tabelkę nazwiskiem człowieka, nazwą postawy, poglądów, jakimi wiek XX nie może się poszczycić.

Zadanie 3

Odwołując się do swojej wiedzy historycznej dotyczącej minionego wieku, uzupełnij tabelkę, wpisując wydarzenie będące dla ludzi żyjących w XX wieku źródłem satysfakcji i sukcesu.

Zadanie 4

Odwołując się do swojej wiedzy historycznej dotyczącej minionego wieku, uzupełnij tabelkę nazwiskiem człowieka, nazwą postawy, określeniem poglądów, które dla ludzi żyjących w XX wieku były impulsem do zadowolenia i sukcesu.

Faza podsumowująca

Nauczyciel:

Grupy prezentują swoją pracę. Cztery arkusze zostały zaprezentowane i skomentowane przez uczniów, dodatkowe informacje dopowiedziane przez nauczyciela.

Ostatecznie powstała tabelka (przykładowe wpisy):

Wiek XX - zalety	Wiek XX - wady
1901 – A. Nobel wynalezienie dynamitu	1917 –rewolucja październikowa
1903 – pierwszy lat samolotem-bracia Wright	Faszyzm, hitleryzm, holocaust, rasizm
1909 – zdobycie bieguna południowego.	1939-45 II wojna światowa
1916 teoria względności A. Einsteina	Łagry, wysiedlenia, obozy koncentracyjne, „epoka pieców”
1925 – pierwszy telewizor	1945 -Hiroszima i Nagasaki
1926 – penicylina Aleksander Heming	wojna w Korei i Wietnamie
1930 – I Mistrzostwa Świata w Piłce Nożnej	Socjalizm, stalinizm
1953 – Zdobycie Mont Everest – Edmund Hillary	1961 – utworzenie Muru Berlińskiego
1961 – Lot w kosmos Jurij Gagarin	zimna wojna
1969 – Amstrong i Aldrin na Księżycu	żelazna kurtyna
1973 – I komputer w sieci	1989 – obrady okrągłego stołu
1997 – klonowanie owcy Dolly	1986 wybuch elektrowni w Czarnobylu
Akcje charytatywne, np. zbuduj studnię w Sudanie, Drużyna zżypiku, działania humanitarne na rzecz chorych i ubogich	Brak tolerancji dla odmienności, np. antysemityzm

Wniosek: Zgromadzone przykłady są potwierdzeniem, że człowiek żyjący w XX wieku osiągnął wiele sukcesów, dokonał licznych odkryć, ale jego działalność była również przyczyną smutku, zła i śmierci niewinnych ludzi.

Scenariusz lekcji języka polskiego

Temat: Literacki obraz człowieka II połowy XX wieku.

Autor: Magdalena Kalemba-Borowczak

Adresat: klasa VIII

Cele lekcji: Uczeń po zajęciach potrafi

- interpretować tekst literacki
- podać trafne przykłady potwierdzające argumentację,
- formułować wniosek na podstawie własnych przemyśleń,
- argumentować swoje stanowisko
- charakteryzować bohatera literackiego.

Metody i techniki pracy :

- praca w parach (wg instrukcji w karcie pracy)

Środki dydaktyczne :

- arkusze papieru, pisaki, kredki..
- tekst wiersza

TOK LEKCJI :

Faza wprowadzająca:

Sprawy organizacyjno - porządkowe:

- sprawdzenie obecności
- przedstawienie celu i formy zajęć, zapisanie tematu na tablicy,
- nawiązanie tematyczne do lekcji poprzedniej

Nauczyciel:

- odwołuje się do wiedzy uczniów z lekcji poprzedniej na temat sukcesów i niedoskonałości XX wieku ,
- nawiązuje do faktu, że człowiek jest zdecydowanie najczęstszym tematem podejmowanym przez literaturę bez względu na wiek, nurty kulturalne, programy polityczne, itd.

Faza realizacyjna

Nauczyciel dzieli klasę z pary (mogą być pary uczniów, siedzących w ławkach).

Rozdaje im kartę pracy:

Karta pracy nr 1

Przeczytaj wiersz ze zrozumieniem.

W kontekście poprzedniej lekcji , napiszcie, jakie skojarzenia wywołuje u Was przeczytany tekst:

Leopold Staff – Człowiek

Czytam historię I widzę, coś robił	
Przez tysiąclecia, Człowiecze!	
Zabijałeś, mordowałeś,	
I wciąż przemyśliwasz, Jakby to robić lepiej.	
Zastanawiam się, czyś godzien, Aby się pisać przez wielkie C.	

Wniosek:

Tematem wiersza jest .....

Autor skupia się na .....,
a nasza wiedza o wieku XX dowodzi, że

.....
.....

Karta pracy nr 2

Przeczytaj wiersz ze zrozumieniem.

W kontekście poprzedniej lekcji , napiszcie, jakie skojarzenia wywołuje u Was przeczytany tekst:

Małgorzata Hillar – My z drugiej połowy XX wieku

My z drugiej połowy XX wieku rozbijający atomy	
---	--

zdobywcy księżycy	
wstydzimy się miękkich gestów czułych spojrzeń ciepłych uśmiechów	
Kiedy cierpimy wykrzywiamy lekceważąco wargi	
Kiedy przychodzi miłość wzruszamy pogardliwie ramionami	
Silni cyniczni z ironicznymi zmrużonymi oczami	
Dopiero późną nocą przy szczelnie zasłoniętych oknach gryziemy z bólu ręce umieramy z miłości	

Wniosek:

Tematem wiersza jest .....

Autorka skupia się na .....,

a nasza wiedza, nasze obserwacje o wieku XX dowodzą, że

.....

.....

Faza podsumowująca

Pary prezentują wyniki swojej pracy. Na tablicy lub na arkuszu papieru nauczyciel wypełnia jedną, zbiorczą kartę pracy nr 1 będącą efektem tej części klasy.

Wspólnie wypełniają tabelkę, interpretując wiersz, formułując wniosek.

Przykładowa odpowiedź;

Tematem wiersza jest człowiek żyjący w XX wieku.

Autor skupia się na wydarzeniach XX wieku, których inicjatorem był człowiek,

a nasza wiedza o wieku XX dowodzi, że

nie wszystko, czego dokonał jest warte pochwały, nie ze wszystkiego może być dumny. Nie jest godny, by nazywać go człowiekiem przez wielkie „C”.

Kolejne pary prezentują wyniki swojej pracy. Na tablicy lub na arkuszu papieru nauczyciel wypełnia jedną, zbiorczą kartę pracy nr 2 będącą efektem tej części klasy.

Wspólnie wypełniają tabelkę, interpretując wiersz, formułując wniosek.

Przykładowa odpowiedź:

Tematem wiersza jest życie ludzi II połowy XX wieku.

Autorka skupia się na tym, jacy są ludzie II połowy XX wieku, co osiągnęli, jakie targają nimi emocje, jakie są ich cechy charakteru. Nasza wiedza, nasze obserwacje o wieku XX dowodzą, że pomimo wielu osiągnięć cywilizacyjnych człowieka, jest on słabą jednostką, wstydzącą się swoich słabości. Wrażliwy, wstydzi się swoich uczuć, a jednocześnie nieczuły, obojętny na cierpienie drugiego człowieka. Unika czułych gestów, spojrzeń, ciepłych uśmiechów, tylko w samotności potrafimy pokazać swoje prawdziwe oblicze.

Uczniowie zapisują wspólne wnioski do zeszytu przedmiotowego.

Zadanie domowe

Uwzględniając informacje z dwóch ostatnich lekcji dotyczące człowieka XX wieku, napisz w dowolnej formie swoją charakterystykę, pt. Ja, z I połowy XXI wieku.

Leopold Staff – Człowiek

Czytam historię
I widzę, coś robił

Przez tysiąclecia, Człowiecze!

Zabijałeś, mordowałeś,

I wciąż przemyśliwasz,
Jakby to robić lepiej.
Zastanawiam się, czyś godzien,
Aby się pisać przez wielkie C.

Źródło: <https://tiny.pl/tw8tx>

Małgorzata Hillar – My z drugiej połowy XX wieku

My z drugiej połowy XX wieku
rozbijający atomy
zdobywcy księżycy
wstydzimy się
miękkich gestów
czułych spojrzeń
ciepłych uśmiechów

Kiedy cierpimy
wykrzywiamy lekceważąco wargi
Kiedy przychodzi miłość
wzruszamy pogardliwie ramionami
Silni cyniczni
z ironicznymi zmrużonymi oczami
Dopiero późną nocą
przy szczelnie zasłoniętych oknach
gryziemy z bólu ręce
umieramy z miłości

Źródło: <https://tiny.pl/tw8tm>

Komentarz:

Lekcja koreluje wiedzę historyczną z treściami polonistycznymi. Podczas pracy na lekcji uczeń wykorzystuje posiadaną wiedzę historyczną w celu interpretacji tekstów literackich i odwołań do kontekstów, np. historycznego, biograficznego, kulturowego. Interpretacja utworów literackich prowokuje ucznia do wyrażenia swojego zdania, zgodzenia się z cudzymi poglądami lub polemizowania z nimi, rzeczowo uzasadniając swoje zdanie.

Karty pracy są propozycją ćwiczenia umiejętności wnioskowania i uzasadniania swojego stanowiska.